

УПРАВЛІННЯ ВИКОРИСТАННЯМ ЗЕМЕЛЬНИХ РЕСУРСІВ ЯК ВАЖЛИВА ФУНКЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

ТкальЯ.С., к.е.н., доцент

У сучасних умовах господарювання використання земельних ділянок сільськогосподарського призначення може спричинити як позитивні, так і негативні наслідки. Це пояснюється тим, що одні господарі покращують біологічні та агрохімічні характеристики земельних ділянок, а інші просто забруднюють та виснажують ґрунти. Вітчизняні законодавчо-нормативні заходи земельної реформи залишаються лише адміністративним процесом послаблення заборон на використання землі, і не забезпечують адекватні економічним умовам правові механізми реалізації прав власності.

Особливий внесок у розв'язання даної проблеми зробили такі видатні вітчизняні і зарубіжні вчені та економісти, як В.Г. Андрійчук, П.Т. Саблук, М.Я. Дем'яненко, М.М. Федоров, В.Я. Месель-Веселяк, А.М. Третяк, В.Я. Амбросов, Т.Г. Маренич, В.В. Юрчишин та інші вчені. Наукові теоретичні та практичні розробки даної проблеми є досить актуальними.

На сьогодні землі сільськогосподарського призначення поступово виходять з обороту. Причиною цього є неможливість вітчизняних суб'єктів господарювання покрити відповідні витрати. Тому необхідно вдосконалювати систему управління земельними ресурсами як на загальнодержавному, так і на місцевому рівнях. Адже саме землям сільськогосподарського призначення необхідно приділяти найбільше уваги з точки зору економіки та екології. Порівняльний аналіз світових земельних реформ підтверджує, що продуктивність землекористування визначається не стільки рівнем забезпеченості кожного мешканця землею, скільки ефективністю її використання у землеробстві.

Аналіз історичних уроків перетворень свідчить про наростання аграрної трагедії, яка з початку 1992 року стала на шлях «шокової терапії». Значно знизилося виробництво сільськогосподарської продукції, ціни на неї підвищилися, скоротилося поголів'я тварин, знищено матеріально-технічну базу села, демографічна ситуація стала критичною. З глобалізацією світової економіки зростає загроза продовольчій безпеці країни. Швидкий вихід з даного положення став неможливим, адже забагато накопилось проблем. Але було конструктивно переглянуто базові основи аграрної політики, щоб дати допомогу селу, як це робиться в усіх інших країнах світу. У Китаї земля залишається у державній власності. Завдяки гарно спланованим реформам, за останні 30 років Китай збільшив виробництво сільськогосподарської продукції у п'ять разів. Адже експериментальна перевірка тих чи інших елементів реформи триває від чотирьох до семи років, і лише після отриманих позитивних результатів держава приймає закони і реформа починає діяти у країні. Китайські реформи починають проводити знизу. Адже там власність відокремлена від землекористування, а продається право користування землею, тобто оренда. У Китаї існує платне землекористування на основі оренди, що забезпечує повну свободу і самостійність господарювання на землі. Оренда забезпечує розвиток господарюючого суб'єкта, формує самостійних господарів. Але слід зазначити, що земельні ділянки у Китаї надаються в оренду на конкурсній основі. А отримані кошти за користування землею надходять для покращення соціального рівня проживання селян.

Можна стверджувати, що ефективний розвиток аграрного виробництва залежить від раціонального використання земельних ресурсів. Вітчизняне відродження приватної власності на землю відбувається повільно, на сьогодні досі не створений цивілізований земельний ринок. Нині чинними є безліч законодавчих актів, які регулюють земельні відносини, але в них багато розбіжностей і невідповідностей, які потребують змін і взаємоузгоджень. Для проведення повноцінних операцій з купівлі-продажу земель сільськогосподарського призначення слід прийняти Закони України «Про Державний земельний кадастр», «Про ринок землі» та інші законодавчо-правові документи. Слід зрозуміти, що земля не є товаром, який створений і призначений для продажу. Адже законодавством визначено, що використання земель сільськогосподарського призначення для несільськогосподарських цілей не допускається. Тобто ні власник, ні користувач, ні органи місцевого самоврядування не можуть своїм рішенням вивести землі з сільськогосподарського призначення.

Потрібно послідовно формувати земельні ринки зі своєю інфраструктурою, складом угідь, системою цін, збалансованим попитом і пропозицією, переліком покупців та продавців, системою регулювання, що передбачає обмеження та стимулювання. Розв'язання виробничих завдань виявиться недостатнім, якщо на селі не будуть створені умови, наближені до міських. Необхідна фінансова підтримка державою та інвесторами програм соціального розвитку села, інакше ринок землі виявиться з високим ступенем ризиком втрати капіталів.